

מקורות לחקר תרבות ישראל • כ
יעקב (ג'יימס) רובינסון
'ספר נפש האדם'
פירוש קהלת לר' שמואל בן יהודה אבן תיבון



שמואל בן יהודה אבן תיבון

פירוש קהלת

(ספר נפש האדם')

ההדיר והוסיף מבוא והערות
יעקב (ג'יימס) רובינסון



האיגוד העולמי למדעי היהדות
קרן הרב דוד משה ועמליה רוזן
ירושלים תשע"ו

קרן הרב דוד משה ועמליה רוזן

חברי המערכת

פרופ' מנחם בן-ששון (יו"ר)

פרופ' שולמית אליצור, פרופ' יעקב בלידשטיין, פרופ' חגי בן-שמאי,

פרופ' משה בר-אשר, ד"ר יוסף גוברין, ד"ר אביבה גוטליב-זורנברג,

פרופ' אברהם גרוסמן, ד"ר צבי פיין, פרופ' מרדכי עקיבא פרידמן, פרופ' דניאל שפרבר



כל הזכויות שמורות

לאיגוד העולמי למדעי היהדות

מסת"ב 5-05-7418-965-978

נדפס בישראל

סדר ועימוד: אירית נחום

דפוס גרפית בע"מ, ירושלים

תוכן העניינים

מבוא

3	פרק ראשון: ר' שמואל אבן תיבון: קורות חייו וכתביו
6	פרק שני: פירוש קהלת לר' שמואל אבן תיבון
6	א. הפתיחה ל'פירוש קהלת'
8	ב. גוף הפירוש
9	ג. מאמרים מוסגרים פרשניים
10	ד. מאמרים מוסגרים פילוסופיים
12	ה. שלושה מאמרים מאת אבן רשד ובנו עבד אללה
14	פרק שלישי: תאוריה הרמנויטית
17	פרק רביעי: מקורות ושיטות
17	א. פירוש דקדוקי ופירוש על דרך הפשט
19	ב. מדרש ואגדה
22	ג. הרמב"ם ושיטתו
27	פרק חמישי: תורת ההיגיון ופרשנות המקרא
28	א. מופת וניצוח
31	ב. רטוריקה ופואטיקה
36	פרק שישי: פרשנות המקרא והכתיבה האזוטרית
36	א. הסתירה
38	ב. המאמר המוסגר
39	ג. שינוי סדר הדברים
41	ד. חזרות
43	פרק שביעי: משל וחידה: ילד מסכן וחכם
ה	

53 פרק שמיני: השפעת הפירוש על הדור והדורות

57 כתבי היד והמהדורה

המהדורה: פירוש קהלת לשמואל אבן תיבון

65	הפתיחה
97	פרק א
165	פרק ב
184	פרק ג
282	פרק ד
292	פרק ה
305	פרק ו
311	פרק ז
344	פרק ח
352	פרק ט
364	פרק י
378	פרק יא
383	פרק יב

נספחים

394 נספח א: גרסאות שונות של סוף הפתיחה לפירוש קהלת

398 נספח ב: שינויים וגרסאות ייחודיות בכ"י א

405 אפאראט

517 רשימת הקיצורים

518 קיצורים ביבליוגרפיים

מפתחות

575 מפתח המקורות

592 מפתח כללי

פתח דבר

ברצוני להודות לכל הידידים, החברים, המורים והתלמידים שעזרו לי וסייעו לי לסיים את החיבור ולהוציא אותו לאור בעברית: לפרופסור עזרא פליישר המנוח שקיבל את הספר לסדרה ויבדלו לחיים פרופסור מנחם בן-ששון, פרופסור אברהם גרוסמן ויצחק גילה, שהמשיכו לטפל בפרויקט לאחר פטירתו של פרופסור פליישר; לפרופסור דוב ספטימוס, מורי באוניברסיטת הרוורד שהדריך אותי בכתיבת הדיסרטציה שלי על פירוש קהלת לאבן תיבון; לפרופסור ריכרד רוסנגרטן ופרופסור מרגרט מיטצ'ל, הדיקאנים שלי באוניברסיטת שיקאגו, שעזרו לי כספית ומוסדית להכין את המהדורה ותומכים בי ומסייעים בידי בכל ענייני המחקר; ליהודית שבתאי, טלי אמיר וליילך צ'לנוב שעזרו לי לתרגם את המבוא ואת ההערות לעברית ולבצע עריכה לשונית – וביצעו עבודה יוצאת מן הכלל העומדת למופת: בעריכתם הקפדנית והמקצועית הן תיקנו שגיאות רבות ופתרו בעיות בצחות ובסבר פנים יפות; לתלמידי דוקטור חיים מאיר נריה שקרא את כל הטקסט, זיהה מספר מקורות ועזר לי להכין את המפתחות. אני מקדיש את הספר לאנג'לה ג'פרי ומשפחת כ"ץ: הם התכלית האחרונה.

שתי הערות בקשר לפורמט. במבוא ובהערות הציטוטים ממורה הנבוכים, מפירוש המשנה ומהאיגרות של הרמב"ם הם מן התרגומים הימני-ביניים, במיוחד אלו של אבן תיבון. שיטת הדיאקריטיקה במילים ערביות בתעתיק עברי היא כזו: ג = ג; ח = ח; ט = ט; ז = ז; ט = ט; ז = ז; ח = ח; צ = צ; ט = ט; ה = ה.